

[Holstein.]

ledes at Forskellen paa den Værdi, hvortil de endeligt sættes, og den Værdi, de vilde være blevet ansat til, hvis Vurderingsraadet's Ansættelser var blevet taget til Følge, var ca. 120 000 Kr. Gennemsnitsværdien af Jorden blev, afleveret pr. 1. April 1921, 831 Kr. pr. Tønde Land, og det for første Klasses Jord med første Klasses Beliggenhed, nær ved Stationsby, Jord, hvoraf en stor Del egnede sig fortrinlig til Byggegrunde, Jord, hvoraf en stor Del blev henlagt til 8 allerede bestaaende Husmandsbrug som Tillægsjord, og Jord, hvorpaa der laa 5 Arbejderboliger, der naturligt gik ind som Kærne i nye Statshusmandsbrug, altsaa saa gunstigt som overhovedet tænkeligt og menneskeligt muligt, og Jord i fortrinlig Kulturtilstand!

Denne Jord blev gennemsnitlig pr. 1. April 1921 vurderet til 831 Kr. pr. Tønde Land. Mon saa det ærede Medlem Hr. Olufson i et saadant Tilfælde med nogen som helst Ret kan hævde, at Majoratsbesidderne har faaet deres Forpligtelser efter Lensafgiftsloven reduceret? Jeg tror ikke, det med Føje kan siges.

Maa jeg endvidere i denne Forbindelse nævne, at den Jord, der blev købt til Erstatningsjord, fordi man efterkom Kommunalraadets Ønske om, at hele Hovedgaarden ikke skulde udstykkes, blev købt fra Sorø Ladegaard i Nærheden af Sorø, og den Jord er der givet gennemsnitlig 300 Kr. mere for pr. Tønde Land end for denne første Klasses Jord. Det var Jord af daarligere Bonitet og med langt daarligere Beliggenhed, hvor der maatte anlægges Veje, hvor der ikke var Tale om Tillægsjord til allerede bestaaende Brug, hvor der ikke var Arbejderboliger, hvortil der kunde knyttes nye Brug, og hvor ikke som her en stor Del af Jorden laa nær ved en Stationsby og derfor egnede sig til Byggegrunde.

For at gøre Billedet fuldstændigt, for at det ærede Medlem ikke skal svæve i nogen som helst Misforstaaelse med Hensyn til Vilkaarligheden i den Behandling, mangfoldige Lensgodser har været Genstand for paa dette Omraade, maa jeg maaske tilføje, at i Foraaret 1921, altsaa inden Afløsningen havde fundet Sted, blev der af en Landinspektør foretaget ny Bonitering af de paagældende Jorder under denne Hovedgaard. Det havde efter de gamle Takster været første Klasses Jord, gennemsnitlig Takst 16—17; efter den nye

Bonitering blev Taksten 18—19—20, altsaa en meget væsentlig Forskel.

Den nye Bonitering var der overhovedet ikke taget Hensyn til, end ikke af Vurderingsraadet i August 1921, der dog havde sat Værdierne højere, end de blev sat, efter at Over-Skyldraadet havde krævet Nedsættelse. Men da Over-Skyldraadet — det var det mærkværdige — havde forlangt Omvurdering og Nedsættelse af Vurderingsraadet's Ansættelser, desavouerede Vurderingsraadet's Medlemmer Vurderingsraadet's Formand med den Motivering, at efter at Vurderingsraadet's Medlemmer nu — det var i Januar 1922 — var blevet bekendt med Nyboniteringen af den paagældende Hovedgaards Jorder, som havde fundet Sted i Marts 1921, og som havde sat Taksterne gennemsnitlig 2 op, skønnede de, at Prisen for de Jorder, som paa Grund af denne Magelægning af Hensyn til Kommunalraadets Andragende endnu ikke var afløst pr. 1. April 1921, men skulde afløses pr. 1. April 1922, maatte nedsættes i Overensstemmelse med Over-Skyldraadet's Henstilling!

Der ser det ærede Medlem Logikken og Retfærdigheden og Rationaliteten i hele dette Vurderingssspørgsmaal! Det er et overmaade tydeligt og klart Eksempel, og jeg for mit Vedkommende kan ikke sige andet end, at lige saa meget som vi Lensbesiddere har beklaget, at Højesteret ikke havde moralsk Mod til i sin Tid at kende denne Lensafløsningslov for grundlovsstridig — det var jo i øvrigt ikke langt fra, at det var sket —, lige saa meget maa vi paaskønne, at Højesteret ved andre Domme vedrørende Lensafløsning og Arveafgifter o. s. v. i alt Fald har haft saa megen Retfærdighedssans, at den ikke har villet fortsætte Uretten og Vilkaarligheden fra 1920—21.

Og saa kommer jeg endelig blot til et Par Bemærkninger om Erstatningen, altsaa om Rettighederne efter Lensafløsningsloven, for den eksproprierede Jord. Grundlovens Hovedbestemmelser er, at der skal gives fuld Erstatning for eksproprieret Jord. Nu staar der ganske vist i Lensafløsningsloven, at Erstatningen skal fastsættes til den Pris, som en forstandig Køber af en middelstor Bondegaard vilde give for Jorden. Det har Højesteret fortolket saaledes, at det skal være fuld Erstatning, den fulde Pris, som en fornuftig Køber af en middelstor Bondegaard vilde give for Jorden. Hvis en Køber af en middelstor Bondegaard af Jord med den